

DINASTIJA
MEDIČI

✿ PROPAST JEDNE PORODICE ✿

Mateo Strukul

Preveo Ljubeta Babović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2018.

ĐOVANI DI BIČI MEDIČI

(1360–1429)

⊙ Pikarda de Bueri

KOZIMO STARIJI

(1389–1464)

⊙ Kotesina de Bardi

PJERO IL GOTOZO

(1416–1469)

⊙ Lukrecija Tornabuoni

ĐOVANI

(1421–1463)

⊙ Đinevra delji Alesandri

KARLO

nezakoniti sin

(1430–1492)

LORENCO VELIČANSTVENI

(1449–1492)

⊙ Klariče Orsini

ĐULIJANO

(1453–1478)

KOZIMINO

(1454–1459)

PJERO NESREĆNI

(1472–1503)

⊙ Alfonsina Orsini

ĐOVANI

(1475–1521)

budući papa Lav X

ĐULIJANO

(1479–1516)

⊙ Filiberta di Savoja

ĐULIO

nezakoniti sin

(1478–1534), budući

papa Klement VII

LORENCO II

(1492–1519)

⊙ Madlen de
La Tur d'Overnj

KLARIČE

(1489–1528)

⊙ Filipo Stroci

IPOLITO

nezakoniti sin

(1511–1535)

ALESANDRO

nezakoniti sin

(1510–1537)

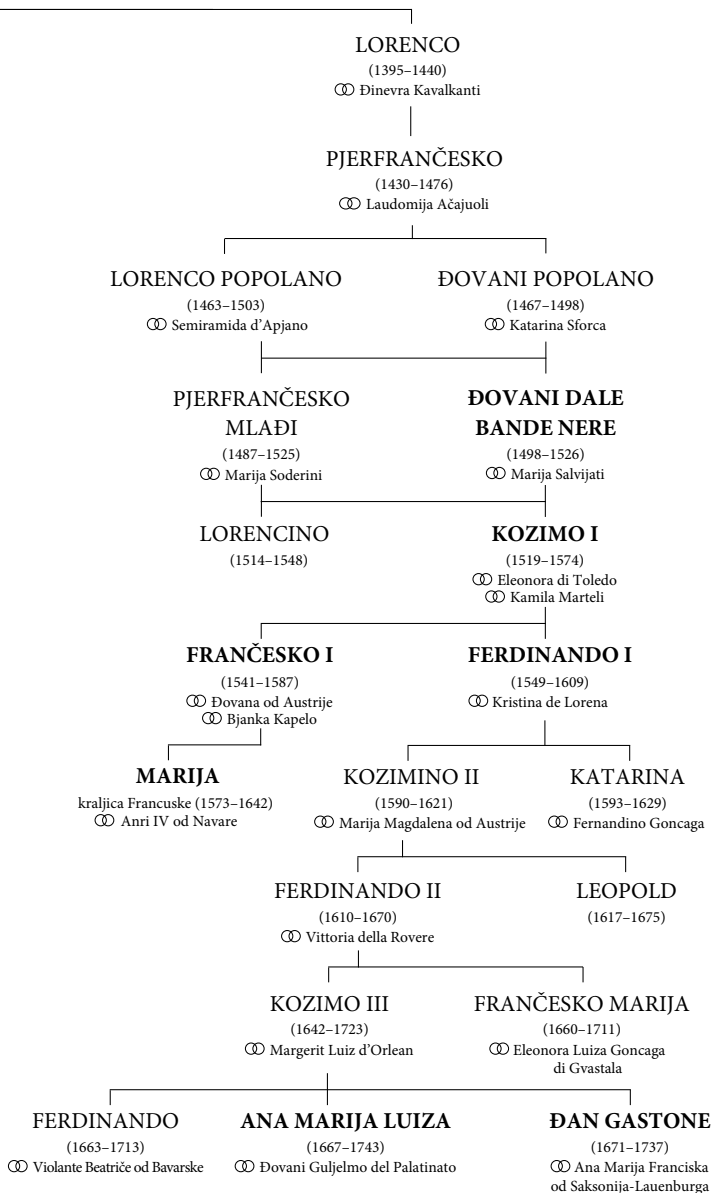
Margarita od Austrije

KATARINA

kraljica Francuske (1519–1589)

⊙ Anri II de Valoa-Anglem

GENEALOŠKO STABLO PORODICE MEDIČI

*Silviji
Timu, Serđu i Kris*

NOVEMBAR 1597.

UVOD

Pasitea je imala krupne oči, boje tako tople da su podsećale na divlji med. Delovale su kao da ispunjavaju skoro čitavo njeno malo lice nežnih, gotovo krhkih crta. Pa ipak je to njeno sićušno biće jasno zračilo izrazitom izdržljivošću.

Kada ju je Marija ugledala, bila je očarana.

Stigla je kočijom iz Palate Piti u četvrt Kolona, blizu Bazilike Svete Blagovesti, pored kuće koju su upravo Medičijevi ustupili Pasitei i njenim druženicama.

Oterana iz Sijene zato što je uzalud pokušala da osnuje sopstveni sestrički monaški red, ta privlačna i blaga žena dobila je svaku moguću pomoć od Firence. I sada je pokušavala da osnuje ništa drugo do manastir, gde će voditi pobožan i milosrdan život, obuzdavajući telo i pomažući izgubljenim dušama muškaraca i žena.

A sam bog zna kolika je potreba postojala za nečim takvim u tim nesrećnim vremenima, u kojima su vladali oružje i novac, izdaja i prevara.

Marija se poduže zagleda u nju, ne mogavši da odvoji pogleda: Pasitea je imala na sebi haljinu od grubog platna, ništa drugo. Platno je bilo izlizano do te mere da su se kroz njega mogle nazreti crvene ranice po bokovima, na mestima na kojima je sebi zadavala bol bodljama i lancima, i stvorene duboke rane, pojačane toplim sirčetom koje su joj na njih nanele družbenice kako bi je sve to živo podsećalo na bol i pokajanje.

Međutim, patnja koju je podnosila ni na koji način nije uticala da se smanji izuzetna pažnja koju je poklanjala drugima. Štaviše, delovalo je da je takvo držanje čak uzbuđuje. Marija je bila sigurna da za trenutak uočava

jedva primetnu auru što je obavijala Pasiteu i u jasnim trakama se odražavala na bledej svetlosti koja je curila kroz prostrane prozore u velikoj sali.

Bila je sigurna da tu auru upravo održavaju strogost i disciplina kojima se Pasitea podvrgavala.

Ova joj priđe.

Uze je za ruke.

Marija oseti te tanke prste, hladne kao alabaster, što se isprepletoše s njenim. Nije odbila taj dodir, koji prirodno i ljupko odjeknu u njenom srcu.

Nije znala da objasni zašto, ali u tom susretu bilo je nečega što je znatno prevazilazilo zemaljsku dimenziju.

Pasitea je imala prirodni dar, retku sposobnost da razume tuđe muke a da joj niko o tome prethodno ne izgovori ni reč.

Marija se ipak opusti i ispriča joj za razlog svoje posete. Srce joj je bilo prepuno emocija i proistekla tišina pričinjavala joj je nelagodnost. U ovoj situaciji bilo joj je potrebno samo da se otvori toj ženi.

„Došla sam kod vas zato što se plašim, majko. Bojim se za svoju budućnost...“ Ali nije uspela ni da završi rečenicu, zato što joj je Pasitea prislonila kažiprst na usne.

Marija se povinova tom pokretu, dok joj misli i volju obuze neka gotovo natprirodna sila. Prepusti se toj tako posebnoj ženi da je odvede do dve male drvene hoklice.

Sve je u toj velikoj praznoj prostoriji bilo u znaku najogoljenije suštine. Svetli mermer poda kao da je želeo da udahne svežinu hladnom novembar-skom vazduhu. Sveće uglavljene u gvozdena postolja lampi bile su ugašene, tako da je svako veštačko svetlo bilo proterano sa tog mesta.

Jedini preostali nameštaj pored drvenih hoklica u toj prostoriji činila je klupa sa daskama za klečanje na kojima se jasno uočavao oreol boje vina, što je bolje od hiljadu ispovesti govorio o krvi koju je Pasitea verovatno pro-livala u satima pokajanja i molitve.

Marija se spusti na hoklicu.

Pasitea, koja se nalazila naspram nje, zatvori oči. Rukama steže veliko drveno raspeće što joj je visilo na grudima.

„Moja slatka prijateljice“, započe blagorodna žena, „u vašem pogledu vidim brigu koja vas razdire, ali morate imati vere. Imajte još strpljenja i ne opterećujte se glupim sumnjama, pošto ja jasno vidim vašu budućnost.“

„Stvarno?“

Dinastija Mediči: Propast jedne porodice

Marija ju je gledala sa zanosom. Ali i prepuna straha jer, kad Pasitea otvori oči, u pogledu te žene ugleda toliko snažnu svetlost da joj se skoro prekide dah.

Da nije imala slepo poverenje u nju, svakako bi je smatrala običnom zanesenjakinjom.

„Imajte poverenja u ono što vam govorim, prijateljice moja.“

Pasitea se onda bez reči duboko zagleda u Marijine oči, kao da tim pogledom želi da joj istraži dušu. I verovatno je bilo upravo tako. Štaviše, Marija nije imala nikakve sumnje da je tako.

„Tako ste lepi“, reče Pasitea, „imate iskrene oči, vaša koža bela je kao sneg, kestenjasta kosa je takva da njena snažna boja zaslepljuje poglede svih koji vas gledaju. Pa ipak, to su samo sitni izrazi taštine, shvatate li to? Morate imati vere, Marija, morate se prepustiti onome što je naš Gospod odlučio u vezi sa vama. Prestanite da se opterećujete uzaludnim pitanjima. Bolje je da se zapitate kako možete da mu služite i da se pripremite da proslavite njegovu slavu.“

„Šta treba da učinim?“, upita Marija de Mediči.

„Provodite više vremena u molitvi. Posetite one kojima ste potrebni, sve do onih poslednjih što ne znaju od čega da žive.“

Marija saže glavu u znak pokajanja.

Pasitea je bila u pravu.

Bila je neizmerno okupirana svojom budućnošću, koja joj je delovala tako nesigurno. Njen stric, Ferdinando, obećao joj je divan brak, ali vreme je prolazilo, a ona je sa dvadeset dve godine još bila sama. I, uprkos njenoj nespornoj lepoti, izgledalo je da ništa ne može promeniti to stanje.

„Zašto me niko neće?“, promrmlja tihim glasom.

To pitanje otrže joj se sa usana skoro kao da je bilo istrgnuto iz tog osećaja neprimerenosti koji ju je povremeno zahvatao kao žestoka bolest.

Odmah se pokaja zbog tih reči, osetivši u njima sujetu.

Ali Pasitea se ne uzbudi zbog toga.

Stavi joj prst na podbradak i podiže joj glavu.

Zatim je pogleda na iznenađujući način.

Reči koje je izgovorila izazvaše jezu kod Marije.

„Pripremite se da postanete kraljica Francuske. Pošto ćete to biti kao što je tačno da se ja zovem Pasitea Krođi. Ali nemojte se previše radovati zbog toga. Budući da zemaljska vlast kvari srce, a bogatstvo dušu pravедnika.“

FEBRUAR 1601.

1

LEONORINA IDEJA

„Kažem vam da me mrze. Svi, bez izuzetka. Znam da nemam sve te potvrde o pripadnosti plemstvu koje su, kako izgleda, neophodne. Ali vam obećavam da ću vam biti verna sve do smrti ako i ovog puta budete na mojoj strani, kraljice moja.“

Glas Leonore Galigai drhtao je od besa. Marija de Mediči bila joj je okrenuta leđima. Pogled joj je bio naoko izgubljen iza sumornih prozora Luvra, koji su delovali još mračnije od olovnog neba te naizgled beskrajne zime.

Modra svetlost stvarala je sumorne slike senki u sali u kojoj su se nalazile. Taman i težak nameštaj, gotovo prazni ormari za knjige. Ta palata bila je toliko prožeta sumornim sećanjima da je od toga prosto zastajao dah. Izgledalo je da prethodni vladari nisu učinili ništa da odstrane utvare tragedija koje su se tu dogodile. Možda je postojala neka grozna tajna zbog koje su se tu odigravali strašni događaji u nizu. Tokom vremena tu je prekinuto barem hiljadu života i izgleda da je sudbina sastavljena od strepnje i patnje bila sve ono što je čekalo svakoga ko se usudi da joj se suprotstavi.

„Ne morate tako nešto ni da kažete, Leonora. Znam to savršeno dobro.“ Marija to izgovori ne okrećući se. Njena krupna, izvajana figura koja je nagoveštavala veličanstvenu lepotu isticala se na svetlosti svetiljki, crvenoj kao krv. „I verujte mi“, nastavi kraljica, „ne nameravam da prepustim da bilo šta ide tek tako svojim tokom. Vi ste moja *dame d'atours** i uopšte

* Fr. – dvorska dama. (Prim. prev.)

mi nije važno što čak moj muž ponekad jadikuje da bi ta uloga trebalo da pripadne vikontesi De Lil.“ Marija to reče i ote joj se uzdah. „Navići će se. Ja ne odustajem, Leonora, u to možete biti sigurni.“

„Zahvaljujem vam, znam koliko se borite za mene i obećavam da ću vam desetostruko vratiti svaki gest naklonosti koji mi upućujete.“

Marija se okrenu ka Leonori. Osmehnu se. Njeni pravilni beli zubi blistali su kao biseri. Imala je očaravajuće lice, jednostavnih ali izuzetno lepih crta, još više istaknutih frizurom sa mekanom kosom, skupljenom dijademom posutom dragim kamenjem. Pogleda Leonoru očima crnim kao mastilo, s izrazom lica koji je govorio više od hiljadu reči. „Ne sumnjam u to. Rasle smo zajedno, sećate li se? I smem li ja, po vašem mišljenju, da prošlost kao što je naša menjam zbog arogantnih zahteva šačice francuskih plemića? Pored toga, sa kojom hrabrošću se zahteva od mene da vas se odreknem? Deluje li vam razumno da čovek koji me vara sa jednom kurvom kao što je ona Anrijet d’Antrag još ima hrabrosti da zahteva da se odreknem jedine osobe u koju imam potpuno poverenje?“

Leonora oseti radost u srcu kada začu te reči, ali ne ispolji ni najmanju emociju. „Taj čovek je kralj, kraljice moja“, samo reče.

„Naravno. I ja ga poštujem kao muža i vladara. Svakodnevno, Leonora, možete mi verovati. Ali ni on ne može da mi kaže ko treba da bude moja *dame d’atours*, je li to jasno? Ne bojte se. Leonora, ja ću vas uvek štititi. Ali je očigledno da u ovoj palati, sivoj i tužnoj kao što je i ova Francuska izjedena bedom i ratom, moramo pažljivo izabrati nekoga ko će biti naše oči i naše uši, zar ne?“

„Vaše veličanstvo, ja bih mogla da budem te oči i te uši, ako mi učinite čast“, izgovori Leonora gotovo preterano revnosno.

„Ne sumnjam u to. Ali to neće biti dovoljno, verujte mi. Za to je potreban muškarac. Neko tako vešt u umetnosti pretvaranja i istovremeno vičan maču, neko ko će predstavljati određenu garanciju za pribavljanje informacija od životnog značaja za naš opstanak.“

„Pritom ne mislim na spletke i tračeve. Ne, potreban je neko ko poznaje veštinu intrige i politike, i ko je sposoban da obavlja najopasnije i najstrašnije misije, neko ko se ne diči nekim imenom, ali ima srce što kuca samo za njegovu korist i ko je za novac dobijen od nas spreman da uradi bilo šta. U početku sam pomislila na Končina Končinija, ali ne verujem da je on prava osoba: previše je upadljiv i nagao. Ne, potreban je neko ko je sasvim drugačiji.“

Dinastija Mediči: Propast jedne porodice

„U pravu ste, kraljice moja. Končino vam je veran, to mogu da vam garantujem, ali nije pravi čovek za zadatak koji nagoveštavate. Ipak, mislim da poznajem nekog takvog: osobu što odgovara vašim zahtevima, vaše veličanstvo.“

„Stvarno?“

Leonora potvrdno klimnu glavom.

„Slušam vas“, ohrabri je Marija.

„Vidite, veličanstvo, postoji u mom najbližem krugu prijatelja neko ko odgovara tim karakteristikama: jedan mladi avanturista lepog izgleda, ali tako diskretan i domišljat da može proći neopaženo, pošto je odavno shvatio da, ako ste u pozadini, možete imati bistar pogled i biti u stanju da sagledate sve što se događa u životu.“

„Je li pouzdan?“

„Mogu da garantujem za njega.“

„Onda mi je to dovoljno.“

„Pozvaću ga, ukoliko to čini zadovoljstvo vašem veličanstvu.“

„Učinite to.“

„U redu, u tom slučaju...“ Ali Leonora nije uspela da završi rečenicu, zato što je kraljica želela da sazna još više.

„Kako se zove taj naš paladin?“

„Mateo Lafordža. Ali je promenio ime u Matje Laforž, kako ne bi izazivao sumnju.“

Mariji se otrže osmeh. „Lažno ime. Divno!“ Oči joj se ispuniše zaslepljujućom svetlošću. „Italijan je, dakle!“

„Venecijanac, vaše veličanstvo.“

„Ah, Venecija...“, uzviknu Marija, „kakva divota!“

„Da“, potvrdi kao eho njenih reči Leonora. „Venecija: zemlja špijuna i izdajnika.“

Učini se da Marija ne želi da obraća pažnju na taj detalj, jer je zamahnula lepom rukom i blago uzburkavši vazduh. „Onda, nadajmo se da naš čovek pripada samo prvoj od te dve kategorije“, zaključila.

„Imajte poverenja u mene, kraljice moja.“

„Naravno, Leonora“, odvrati kraljica i dopusti sebi uzdah olakšanja. Možda je posle tolikih strahova i briga pronašla način da direktno odgovori onima koji su želeli njen kraj. Znala je da će to biti pravi rat, borba putem izdaja i intriga, ali se sada, nakon ovog razgovora sa Leonorom, osećala spremnom: bila je jedna od Medičijevih i neće lako popustiti ni za pedalj.

Mateo Strukul

Klimnu glavom, skoro u znak potvrde svojih misli.

Zatim, gledajući Leonoru, izgovori objavu rata: „Ne plašim se ovih Francuza, Leonora. Neka slobodno vuku svoje poteze. Ja ću vući svoje i videćemo ko će na kraju ostati na nogama.“

PRIČA O JEDNOM ŠPIJUNU

Pariz je tih dana bio sama suština poroka i nasilja: polukružni svod pakla bačenog na zemlju, na kojoj se jadni i napušteni grčevito hvataju jedni drugima za leđa u očajničkom pokušaju da izađu iz toga i prežive.

U narodnim četvrtima ulice nisu bile ništa drugo nego sokaci puni smrada izmeta i blata, koji se uzdizao između unakaženih i nesređenih kuća, od čijih se zidova i krovova nije moglo videti sunce.

Plemićke palate delovale su nešto privlačnije, ali su se unutar njih događala silovanja i ubistva u istom, ako ne i većem broju slučajeva.

Sena je presećala grad kao prokleti potok, a broj mrtvih koji su se u njoj udavili ili bili jednostavno izručeni u nju kao obično smeće bio je ogroman.

Na Trgu Grev videla su se vešala koja su bila u stalnoj upotrebi, broj javnih kuća se povećavao iz dana u dan, pa čak ni hramovi nisu mogli da izbegnu tu sve rašireniju orgiju nasilja i neobuzdanog seksa.

U toku vladavine Anrija IV de Burbona, Pariz je postao još veća arena izopačenosti i skoro da se činilo da Vartolomejska noć od pre tridesetak godina nije ničemu podučila njegove stanovnike.

Mateu Lafordži ta činjenica bila je veoma poznata. Stigao je u francusku prestonicu u nadi da će se obogatiti, u pratnji Firentinke Leonore Galigai, kraljičine štićenice do te mere da je ubrzo postala njena *dame d'atours*.

Odlučio je da najpre promeni ime i odmah je, istinu govoreći gotovo odmah, shvatio da mu njegovo lice pravilnih crta, koje je u prošlosti

izazivalo uzdahe većeg broja devojaka, može biti od pomoći u raznim prilikama.

Odrastao u senci Crkve Svetog Marka, Mateo je dugo vremena radio kao profesionalni lopov i lažov kod jednog venecijanskog plemića. Kad je otkrivena podvala na štetu nekog previše plahovitog i osvetoljubivog velikaša, morao je da napusti Mletačku republiku i ode u Firencu.

Tu je napredovao kao špijun i plaćeni ubica, koristeći ranije stečeno iskustvo, i baš zbog tog svojstva dospo je u francusku prestonicu.

Hodao je ulicama smučajući se kao besposličar. Nosio je na sebi sivi prsluk, vrećaste pantalone i platneni ogrtač iste boje. Nije nosio nikakav pokrivač za glavu. Nije imao kod sebe mač ili pištolj, kako ne bi izazivao preteranu pažnju. Pa ipak, ako bi neko pokušao da ga napadne, naišao bi na bodež sakriven u unutrašnjem zadžepku desne strane prsluka.

Imao je dugačku kosu, ali ne previše, sve u skladu sa modom tog vremena. Pravilne brkove iznad isto tako pravilnih usana. Sve u svemu, nije bilo ničeg u izgledu tog čoveka što bi ga činilo posebno šarmantnim. Nije bio ružan, ali bi mirno mogao proći nezapažen.

Voleo je neopazice da se meša sa gradskim mnoštvom ljudi i da se tako ponaša bezbrižno. Međutim, kada je bilo neophodno, nije imao nikakvih teškoća da posegne za bilo kojom vrstom kamuflaže kako bi nasamario nekoga oko sebe.

Bila je to veština kojom je vladao do savršenstva, što mu je tokom vremena više koristila nego bilo koja druga prednost.

Ali u svakom slučaju, u tom trenutku nije nameravao da se kamuflira. Imao je na umu nešto sasvim drugo, zato što je tog dana trebalo da ubije jednog čoveka.

Stigao je nadomak Le Ala*, gde se tog jutra uputio. Na tom mestu, od prvih zraka sunca muškarci i žene raznog porekla gurali su se ispred tezgi sa mesom i ribom. Pokriveni prolazi omogućavali su svim trgovcima iz tog kraja da izlože i prodaju robu, bez obzira na to kakvo je vreme: bez razlike da li pada kiša ili greje sunce. Iznad tih pokrivenih prolaza isticale su se zgrade, crkve i *hoteli* u šarenilu građevina najneobičnijih oblika.

Istina je da je Le Al nastao kao centar za razmenu, gde je sve vrvelo ne samo od kupaca već i od lopovčića, kurvi, plaćenih ubica i zločinačkih bandi najgoreg soja, a svaka roba pronalazila je svoje mesto na tezgama

* Fr. – buvlja pijaca. (Prim. prev.)

Dinastija Mediči: Propast jedne porodice

za izlaganje, bez izuzetka: ne samo voće i povrće, sir i pršut već i koža, krzno, tkanine, cipele, šeširi, nameštaj, posuđe, predmeti za domaćinstvo i oružje.

Laforđa ili bolje rečeno Laforž, kako se zvao sada, savršeno dobro je znao da će se taj čovek kog treba da ubije tog jutra nalaziti pored tezgi sa tkaninama i šeširima. Gospodin Montreval, kako se zvao, voleo je da se oblači elegantno – bio je pravi kicoš i nije mogla proteći nedelja a da se ne pokaže na dvoru u novom prsluku ili u napadnoj jakni, ili barem sa nekim neobičnim šeširom nalik na korpu.

Pa ipak, pored te opesije za lepim odevanjem, imao je suviše dugačak jezik, do te mere da u pokušaju da osvoji srce lepe grofice De Berne nije oklevao da žučno ispljuje Leonoru Galigai, tvrdeći kako je skandalozno da jedna žena bez svedočanstva o plemićkom poreklu stigne dotle, a da nema nikakvu drugu titulu osim one da je prijateljica Marije de Mediči. To da jedna Italijanka bude *dame d'atours* kraljice Francuske bila je sramota, ili što je još gore – uvreda. Končino Končini, firentinski plemić, toliko blizak prijatelj Galigaijeve da su neki tvrdili da joj je ljubavnik, podigao je uzbunu. Objavio je da će preseći vrat svakome ko sebi dopusti da ponovi te reči. Ali Končino je bio takav: voleo je da piša uz vetar. Ne da nije bio opasan, bio je i te kako! Ali je svako njegovo delanje praćeno beskrajnim hvalisanjem. Bilo je u njemu neke urođene teatralnosti. Međutim, u najvećem broju slučajeva to njegovo napadno ponašanje bilo je lišeno efikasnosti.

Leonora je bila sasvim drugačija. Naravno da nije bila spremna na dozvolu da je nekažnjeno vređaju i, pošto je nameravala da stvarno učutka te glasine, izdala je precizno naređenje Laforžu: da se približi tom fićfiriću i da mu začepi usta.

Zauvek.

Taj zadatak trebalo je da se obavi na najdiskretniji mogući način i munjevitom brzinom, tako da se kod svih stvori onaj neprijatan osećaj da će se svakome ko se usudi da izaziva Leonoru dogoditi nešto fatalno, a da se pritom ne dozvoli da se njoj pripiše uklanjanje gospodina Montrevala.

I baš iz tog razloga Matje Laforž nije propustio da sakriven u senci prati velikaša koji o tome nije ništa znao. Ali se ovaj, pošto sigurno nije bio lav što se tiče hrabrosti, ipak postarao da mu uvek u pratnji bude neki neotesanac naoružan do zuba, kao što je Ortez, razmetljivac pozamašne kilaže, spreman da stupi u akciju na prvi znak uzbune ne bi li zaštitio Montrevala.

Mateo Strukul

I tako, da bi odvratilo pažnju čuvaru poznatom po tome da oseća slabost prema lepim ženama, Laforž je pripremio jednostavnu ali delotvornu varku.

Zamolilo je jednu mladu prodavačicu ribe da u pogodnom trenutku okrene glavu ka razmetljivcu, pa da Laforž iskoristi tu njegovu nepažnju i da napadne.